

Loopdrang

De gangen in dit gebouw beginnen alweer nog voordat ze zijn geëindigd. Het zijn cirkels.

Dit gebouw was vroeger een opvanghuis voor demente bejaarden. En de gangen hier lopen rond, omdat sommige van die bejaarden de oncontroleerbare drang hadden om te lopen. Verplegers noemen het *loopdrang*.

De gangen lopen rond omdat geen van de verplegers de hele tijd aan het einde van de gang wilde staan om uit te leggen aan al die oude mensen dat dit het einde is.

Je kunt niet verder. Dit is het einde.

Meer is er niet.

De gangen lopen rond zodat die oude mensen rondjes konden lopen totdat ze doodgingen.

In dit gebouw vragen ze je: 'Kan je op je rug in slaap vallen?'

Ze vragen je: 'Zie je vaak iets vanuit je ooghoek dat er later niet blijkt te zijn?'

Dit gebouw was vroeger een van de beste plekken in het land om je demente vader of moeder heen te brengen. Maar het tehuis ging failliet, omdat niemand zo veel geld wilde beta-

len voor degenen die hen in deze wereld hadden gebracht.

En nu slapen wij hier.

Soms rent er een lilliputter rondjes door de gangen terwijl hij schreeuwt: 'Kijk, de dwerg is aan het rennen! Kijk, de dwerg is aan het rennen! Kijk naar zijn grappige armpjes en beentjes! Kijk hoe ze bewegen! Kijk hoe ze bewegen!'

Dit is voordat hij een shot krijgt.

Bijna alle lichtknoppen in het gebouw werken niet. Bijna alle lichten in het gebouw worden op afstand bediend. De oude, niet-werkende lichtknoppen, overal wit afstekend tegen de felgekleurde muren. Ze zijn een permanente herinnering aan het feit dat we niet voor onszelf kunnen zorgen. Dat we niet voor onszelf kunnen beslissen. Niet voor onszelf kunnen denken.

Ik heb weleens gehoord dat je in dromen nooit controle kunt hebben over het licht. En dat als je zeker wilt weten of je droomt of niet, je moet proberen het licht uit of aan te doen.

Hier, overdag, weten we het nooit zeker.

Het enige licht dat we zelf mogen bedienen, is het licht naast ons bed. Dat we zelf uit mogen doen voordat we gaan slapen. Het enige moment op een dag dat we zeker weten dat we niet dromen, is net voordat we in slaap vallen. En ik weet dan niet tegen wie ik het zeg of waarom, maar elke avond als ik het licht uitdoe, zeg ik zachtjes hardop *welterusten*.

In dit gebouw vragen ze je: 'Wrijf je soms hard in je ogen voor de mooie kleuren en vormen die je dan ziet?'

Het is toegestaan om posters op te hangen. Om je kamer persoonlijker te maken. Minder leeg. Het wordt zelfs gestimuleerd om je eigen dekens en kussens mee te nemen. Zodat we ons thuis gaan voelen. Maar ik gebruik alleen de spullen die ze me hier geven en de muren van mijn kamer zijn leeg. Zelfs na al die tijd zie ik het heden nog steeds als iets tijdelijks.

Ze vragen je: ‘Denk je vaak dat iemand je naam roept?’

Ze vragen je: ‘Denk je dat de hemel is gemaakt van hout en steen?’

In dit gebouw heb je de *hummers*. Dat zijn de mensen die heel de dag neuriën. Dat zijn de mensen die stemmen in hun hoofd horen. Mensen die stemmen horen, spannen vaak – wanneer ze de stemmen horen – hun stembanden aan. Alsof ze hun stembanden gebruiken. Maar dan niet. Het neuriën moet dit aanspannen voorkomen en moet ervoor zorgen dat de stemmen wegblijven.

Geluid maken om de stemmen niet te horen.

Soms, als een hummer een tijd stil is, vindt Mira het leuk om hem weer op gang te krijgen.

Mira is mijn enige vriendin hier.

En ze zegt dat als je ze iets vraagt over hun jeugd, dat ze dan weer minstens twee dagen aan het neuriën zijn.

Mira heeft drie keer geprobeerd om zelfmoord te plegen. En ze kwam hier na de laatste keer. Door een van die pogingen heeft ze nu rare schoenen die haar helpen bij het lopen. Ze sprong van een dak van een gebouw dat drie verdiepingen hoog was. Het was een schreeuw om hulp zei ze.

Drie verdiepingen is een schreeuw om hulp.

Ze zegt: 'Pas vanaf vijf verdiepingen kan je iemand écht serieus nemen.'

In dit gebouw zeiden ze dat wat ik gedaan heb niet normaal was. En daarna stopten ze me tussen al deze gekken. Maar had ik, na alles wat er was gebeurd, echt iets anders kunnen doen? Was het niet gewoon het enige normale, het enige menselijke antwoord?

Mira zegt dat we allebei naar de hel gaan voor wat we hebben gedaan.

In dit gebouw vragen ze je: 'Denk je vaak dat er iemand met je meekijkt bij alles wat je doet?'

Elke dag, rond de middag, komt er een hond langs. Hij blijft net zo lang voor de schuifdeur zitten totdat de bewaking hem binnenlaat. Niemand weet wie de eigenaar is. Wanneer hij wordt binnengelaten, loopt hij naar de dagkamer en gaat op het tapijt zitten bij de banken. Daar zit hij dan een paar uur en kijkt om zich heen. En daarna gaat hij weer weg.

Wanneer je hem probeert eten te geven, neemt hij het alleen aan uit je linkerhand. Nooit eet hij uit je rechterhand. Waarschijnlijk heeft zijn baas hem dat geleerd om te voorkomen dat mensen hem te veel verwennen. Maar ik ben links-handig. Ik mag hem geven wat ik wil.

Ze zeggen dat het beter is dat we hier zijn.

En daarna vragen ze je: 'Kan je nog huilen?'

Soms als ik me verveel, ga ik rondjes lopen door de gangen, net als al die oudjes vroeger deden. En het is een geweldig gevoel. Alsof je jezelf bevrijdt van ontkenning.

Maar de meeste dagen is het gewoon wachten, totdat de dag voorbij is.

In dit gebouw vragen ze je: 'Zou je nu, in dezelfde situatie, weer hetzelfde doen?' En elke keer lieg ik niet en zeg ik 'ja'. En daarna blijf ik hier.

Mira vertelt me altijd de verhalen die ze aan haar dokter gaat vertellen. Dingen die ze verzint om hem bezig te houden.

Gisteren in de dagkamer zei Mira tegen me: 'Dokter, ik had een droom over een schaakgrootmeester. Deze schaker had zo veel talent dat hij in staat was om meer zetten vooruit te denken dan elke andere schaker. Zo ver vooruit, dat voordat hij zijn eerste zet deed, hij al wist dat hij ging verliezen. De beste schaker in de wereld, maar nooit zal hij meer een schaakstuk aanraken.'

Ze zei: 'Dokter, wat denk je dat het betekent?'

Ze zei: 'Dokter, ik moet vaak denken aan de dode boom die buiten mijn slaapkamer stond, toen ik nog een kind was. De dode boom was helemaal begroeid met klimop, en de klimop was aan het bloesemen. Door de klimop leek de boom groen. De boom leek levend.'

Ze zei: 'Dokter, wat denk je dat het betekent?'

Soms ben ik bang dat Mira weggaat als ik ga neuriën.

Ze vragen je: 'Droom je vaak over ziekenhuizen?'

Ze vragen je: 'Ben je bang om beter te worden?'

Vorige week mocht ik het dorp in zonder begeleiding. Ik zat op een stoeprand aan het plein en een man kwam naast me zitten. Hij zag eruit alsof hij op straat leefde. En zo rook hij ook.

En hij zei zonder naar mij te kijken: 'Stop met tandenpoetsen.'

Hij zei: 'Het is de fluoride. Daarmee krijgen ze je.'

Ik keek naar hem en zei niets. Zijn benen trilden. Hij zei dat ze de fluoride voor het eerst gebruikten in de werkkampen van het oude Sovjet-Rusland. Hij zei dat ze hadden ontdekt dat wanneer ze de gevangenen water met fluoride gaven, ze de bewakers helemaal niet meer tot last waren en dat je letterlijk alles met ze kon doen.

Hij zei: 'De fluoride zorgde ervoor dat ze hun lot accepteerden.'

Daarna stond ik op en zei: 'Dank je.'

En die avond poetste ik mijn tanden drie keer en na elke keer slikte ik de tandpasta door.

In dit gebouw vragen ze je vaak: 'Waarom ben je hier?'

Wanneer ik hier weg mag, dan wil ik naar 85 graden noorder- of zuiderbreedte. En dan met net iets minder dan 145 kilometer per uur naar het westen gaan. Dat is de snelheid die je nodig hebt om de draaiing van de aarde te compenseren. Om de tijd stil te laten staan. Ik wil niet terug in de tijd. Ik wil alleen stilstaan.

Rondjes lopen om de tijd te stoppen.

Natuurlijk kun je ook precies naar de Noordpool gaan. Waar je gewoon stilstaat en in vierentwintig uur om je as

draait. Maar ik vind dat het stoppen van de tijd wel een vorm van inspanning verdient.

In dit gebouw hebben alle muren felle kleuren en alles wat je aan kunt raken heeft textuur. Het was voor de demente bejaarden. Felle kleuren, dingen voelen. Het moest hen stimuleren. Dit gebouw is gemaakt voor oude mensen om hun hersenen wakker te schudden.

Dit gebouw is gemaakt om te herinneren.

En hier ben ik, tussen al deze gekken. En het enige wat we allemaal met elkaar gemeen hebben, is dat we willen vergeten.